

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Διεύθυνση Διεθνών & Δημοσίων Σχέσεων

Αναγόρευση

της **Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας**

Κυρίου Καρόλου Παπούλια

σε Επίτιμο Διδάκτορα

του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ιωάννινα, 12 Νοεμβρίου 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί Προλόγου	7
Βιογραφικό Σημείωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, Κυρίου Καρόλου Παπούλια	11
Πρόσκληση εκδήλωσης	21
Πρόγραμμα εκδήλωσης	23
Προσφώνηση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Καθηγητή κ. Ιωάννη Π. Γεροθανάση	25
Παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τον Καθηγητή του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας, κ. Παναγιώτη Νούτσο	31
Ψήφισμα, Αναγόρευση και Διδακτορικό Δίπλωμα του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας	45
Ψήφισμα, Αναγόρευση και Διδακτορικό Δίπλωμα του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας	51
Ομιλία της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας, Κυρίου Καρόλου Παπούλια, με θέμα “Πολιτική και Ηθική”	57
Ενθυμήματα	69

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κύριος Κάρολος Παπούλιας, δέχεται τα συγχαρητήρια του Πρύτανη, Καθηγητή κ. Ιωάννη Π. Γεροθάναση.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ο τίτλος του Επίτιμου Διδάκτορος είναι η ύψιστη τιμή που μπορεί να απονεμίσει ένα Πανεπιστημιακό Ίδρυμα σε ένα πρόσωπο για την εξαιρετική συμβολή του στην επιστήμη και σε προσωπικότητες με κριτήριο την συνολική προσφορά τους στην κοινωνία.

Σύμφωνα με το άρθρο 214 του Νόμου 5343/32, οι Σχολές είχαν την αρμοδιότητα ανακήρυξης των Επιτίμων Διδασκόντων: *«Τιμῆς ἔνεκα ἀπονέμονται τὰ ἐν ἄρθρ. 197 διδακτορικά διπλώματα ὑπὸ τῆς οἰκείας ἑκάστον Σχολῆς, εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπιστήμας, ταῖς γράμμασιν ἢ ταῖς τέχναις ἐξόχως διαπρέποντας ἢ πολυτίμους τῷ ἔθνει ἢ τῷ Πανεπιστημίῳ παρασχόντας ὑπηρεσίας Ἑλλήνας ἢ μὴ μετ' ἡτιολογημένην πρότασιν δύο τοῦλάχιστον τακτικῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς καί μετ' ἀπόφασιν αὐτῆς, λαμβανομένην διὰ πλειοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τοῦ συνόλου τοῦ συλλόγου αὐτῆς καὶ διατυπωμένην ἐν ψηφίσματι».*

Σήμερα η αρμοδιότητα αυτή, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας (Ν. 2083/92, αρθρ. 4, παρ. 1) και του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχει περιέλθει στις Γενικές Συνελεύσεις των Τμημάτων.

Η πρόταση για την απονομή του τίτλου του Επίτιμου Διδάκτορος στον Πρόεδρο

της Δημοκρατίας, κύριο Κάρλο Παπούλια, διατυπώθηκε στην αρ. 902/22-12-05 Συνεδρία της Συγκλήτου από τον τότε Πρύτανη, Καθηγητή κ. Γεώργιο Δήμου. Στη συνέχεια οι Γενικές Συνελεύσεις των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας, καθώς και Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής, αποφάσισαν ομόφωνα να του απονεμηθεί ο συγκεκριμένος τίτλος.

Αποτελεί ξεχωριστή τιμή για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, που ο Εξοχότατος Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Ηπειρώτης κ. Κάρλος Παπούλιας, συγκαταλέγεται μεταξύ των προσωπικοτήτων που αναγόρευσε το Ίδρυμά μας σε Επίτιμους Διδάκτορες του, ένδειξη αναγνώρισης της πολύτιμης προσφοράς του και μέριμνας προς το κοινωνικό σύνολο.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται στον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Ιωάννη Γεροθανάση, καθώς και τους Αντιπρυτάνεις κ. κ. Σωτήριο Λουκά, Γεώργιο Παπαγεωργίου και Δημήτριο Στεφάνου για την ουσιαστική συμπαράστασή τους στην άρτια διοργάνωση της εκδήλωσης, καθώς και στην έκδοση του παρόντος εντύπου.

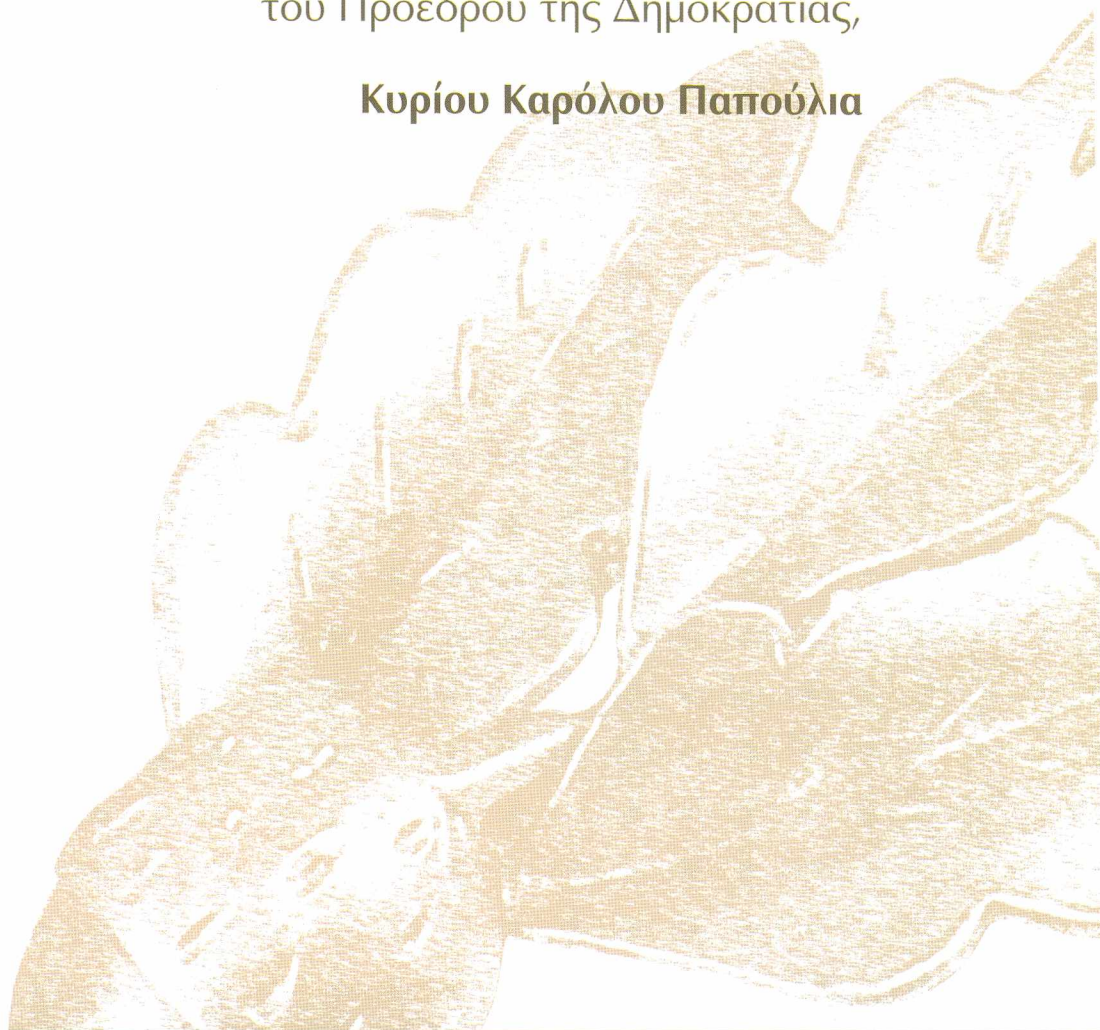
Βάσω Κατσαδήμα
Προϊσταμένη Διεύθυνσης
Διεθνών & Δημοσίων Σχέσεων

Φεβρουάριος 2008

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Βιογραφικό Σημείωμα
του Προέδρου της Δημοκρατίας,
Κυρίου Καρόλου Παπούλια

Κάρολος Παπούλιας
Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Ο Κάρολος Παπούλιας γεννήθηκε στις 4 Ιουνίου 1929 στα Γιάννινα, γενέθλιο τόπο της μητέρας του. Ο πατέρας του, Υποστράτηγος Γρηγόρης Παπούλιας, Εύελπης της ηρωικής τάξεως του 1911, υπέκυψε το Σεπτέμβριο του 1936 στις κακουχίες της Μικρασιατικής εκστρατείας του 1921.

Τελείωσε το δημοτικό σχολείο Πωγωνιανής και εφοίτησε στα γυμνάσια Πωγωνιανής, Ζωσιμαίας Ιωαννίνων, Παλαιού Φαλήρου και 7ου Παγκρατίου Αθηνών. Η ναζιστική κατοχή τον βρήκε μαθητή του γυμνασίου Πωγωνιανής. Εντάχθηκε από τους πρώτους στην ένοπλη αντίσταση εναντίον των εισβολέων.

Δικηγόρος, σπούδασε νομικά στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Μιλάνου και Κολωνίας όπου και ανηγορεύθη διδάκτωρ της Νομικής Σχολής με θέμα, "Κτήση και Απώλεια της Νομής κατά το Ελληνικό και Γερμανικό Δίκαιο" υπό την επίβλεψη του διαπρεπούς νομομαθούς, καθηγητού του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, Gerhard Kegel.

Υπήρξε επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Νοτιοανατολικής Ευρώπης του Μονάχου. Έγραψε επιτομή της ελληνικής αντίστασης που κυκλοφόρησε στο γνωστό γερμανικό εκδοτικό οίκο Suhrkamp. Μελέτες και άρθρα του έχουν δημοσιευθεί σε ξένες εφημερίδες και περιοδικά.

Το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1967 τον βρήκε στην Ομοσπονδιακή Γερμανία. Εκεί πρωτοστάτησε στην οργάνωση της Σοσιαλιστικής Δημοκρατικής Ενωσης Εξωτερικού, η οποία οργάνωσε και κινητοποίησε τους Έλληνες εργαζομένους, φοιτητές και επιστήμονες της Δυτικής Ευρώπης εναντίον της χούντας των συνταγματαρχών. Υπήρξε επίσης ιδρυτικό μέλος της πρώτης συνδικαλιστικής αντιστασιακής οργάνωσης και ήταν ένας από τους τακτικότερους συνεργάτες της Ντόϊτσε Βέλλε.

Από το Δεκέμβριο του 1974 εκλέγεται αδιαλείπτως μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ. Υπήρξε μέλος του Συντονιστικού Συμβουλίου, μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου και μέλος της Πολιτικής Γραμματείας, Γραμματέας της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων του ΠΑΣΟΚ από τον Απρίλη του 1975 μέχρι το 1985. Διετέλεσε επί σειρά ετών μέλος της συντονιστικής Επιτροπής των Σοσιαλιστικών και Προοδευτικών κομμάτων της Μεσογείου.

Το 1974 έλαβε μέρος στις εθνικές εκλογές ως υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ στο Νομό

Ιωαννίνων, δεν εξελέγη, αν και κατετάγη πρώτος σε αριθμό ψήφων του κόμματός του. Το 1977 εξελέγη για πρώτη φορά βουλευτής Ιωαννίνων και επανεκλεγόταν συνεχώς μέχρι τις εκλογές του 2004.

Από το 1981 έως το 1985, επί κυβερνήσεων Ανδρέα Παπανδρέου, διετέλεσε Υφυπουργός, Αναπληρωτής Υπουργός, και, από το 1985 έως 1989 και από το 1993 έως 1996, Υπουργός Εξωτερικών. Κατά τη διάρκεια της Οικουμενικής Κυβέρνησης διετέλεσε Υπουργός Αναπληρωτής Εθνικής Άμυνας (1989-1990). Επί πρωθυπουργίας του κ. Κ. Σημίτη διετέλεσε επί σειρά ετών, 1998 έως 2004, Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων.

Κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης υπουργικής του θητείας ταυτίστηκε με μια διορατική και πολυεπίπεδη εξωτερική πολιτική. Τη δεκαετία του 1980 πρωταγωνίστησε σε όλες τις προσπάθειες επίλυσης του μεσανατολικού ζητήματος με κορυφαίο γεγονός την επιτυχή διαμεσολάβησή του για την ασφαλή αποχώρηση των εγκλωβισμένων μαχητών της παλαιστινιακής αντίστασης και του ίδιου του Αραφάτ με ελληνικά πλοία από την Τρίπολη του Λιβάνου (1983).

Απέδωσε ιδιαίτερη σημασία στη δημιουργία στέρεων σχέσεων με τον αραβικό κόσμο, είναι δε ενδεικτική η εξομάλυνση των ελληνοαιγυπτιακών σχέσεων και η θεσμοθέτηση της τριμερούς συνεργασίας Ιράν-Αρμενίας-Ελλάδος. Συνομίλησε με

δώδεκα συνολικά Υπουργούς Εξωτερικών της Τουρκίας και ήταν σταθερά προσανατολισμένος στη διαρκή και επίπονη προσπάθεια εξομάλυνσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Η προσπάθεια αυτή κορυφώθηκε με την υπογραφή του Μνημονίου Παπούλια-Γιλμάζ το 1988. Υποστήριξε την ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας υπό τον όρο του σεβασμού του διεθνούς δικαίου και του κοινοτικού συστήματος αξιών. Την τριετία 1993-96 υπήρξε σημαντική η συμβολή του στην έναρξη των ενταξιακών συνομιλιών της Κυπριακής Δημοκρατίας, ιδιαίτερα στο καθοριστικό για την ένταξή της συμβούλιο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στο Εσσεν.

Ως προεδρεύων της ΕΕ 1994 και ως μέλος της Ομάδος Επαφής για την πρώην Γιουγκοσλαβία, μαζί με τους κ.κ. Κρίστοφερ, Κίνκελ, Ζιπέ, Κόζιρεφ και Βαν ντερ Μπουκ, κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για την υπέρβαση της κρίσης στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Υπέγραψε την ενδιάμεση συμφωνία με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (Σεπτέμβριος 1995).

Διατηρούσε ανοιχτούς διαύλους επικοινωνίας με όλους τους Βαλκάνιους ηγέτες και λειτούργησε κατ' επανάληψη ως μεσολαβητής της ΕΕ. Είχε έντονο ενδιαφέρον για τις σχέσεις Ελλάδος με τις βαλκανικές χώρες και με δική του πρωτοβουλία πραγματοποιήθηκε η πρώτη διαβαλκανική διάσκεψη Υπουργών Εξωτερικών στο Βελιγράδι (1988), όπου πέτυχε την έναρξη συνομιλιών με τη Βουλγαρία και την

τότε ΕΣΣΔ για τον πετρελαιοαγωγό Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης.

Προσπάθησε και επέτυχε την υπογραφή πρωτοκόλλου αμοιβαίας πολιτικο-στρατιωτικής συνδρομής με τη Βουλγαρία μεσούντος του ψυχρού πολέμου. Απεκατέστησε σχέσεις φιλίας και καλής γειτονίας με την Αλβανία αίροντας την εμπόλεμο κατάσταση που μέχρι τότε επικρατούσε στις ελληνοαλβανικές σχέσεις.

Ο Κároλος Παπούλιας υποστήριξε με αμείωτο ενδιαφέρον κάθε θετικό βήμα προς την κατεύθυνση της ύφεσης της ειρήνης και του αφοπλισμού. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται: Η "πρωτοβουλία των έξι" για την ειρήνη και τον αφοπλισμό (Αλφονσίν, Ντελαντρίντ, Νυερέρε, Πάλμε, Γκάντι, Α. Παπανδρέου). Η συμμετοχή στη Διάσκεψη για τον αφοπλισμό και την ειρήνη στην Ευρώπη, στη Διάσκεψη για την κατάργηση των χημικών όπλων, οι προτάσεις για τη δημιουργία αποπυρηνικής ζώνης στα Βαλκάνια, η προώθηση της ιδέας για τη μετατροπή της Μεσογείου σε θάλασσα ειρήνης και συνεργασίας. Υπήρξε εμπνευστής της τριμερούς Διάσκεψης συνεργασίας Ελλάδος-Βουλγαρίας-Ρουμανίας (JANNINA 1) και ένθερμος υποστηρικτής της Διάσκεψης των παρευξινίων χωρών, της οποίας διετέλεσε και πρόεδρος επί σειρά ετών. Την περίοδο 1997-2003 διετέλεσε Πρόεδρος της επιτροπής της Ελληνικής Βουλής για τον Οργανισμό Ασφάλειας και Συνεργασίας της Ευρώπης.

Με την επίσκεψή του στην Ουάσιγκτον το 1985 και την αντεπίσκεψη του τότε επικεφαλής του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Τζ. Σούλτς συνέβαλε σημαντικά στην επανοτοποθέτηση και εξομάλυνση των ελληνοαμερικανικών σχέσεων που τα προηγούμενα χρόνια είχανε δοκιμαστεί σκληρά.

Υπήρξε πρωταθλητής Ελλάδος στο άλμα επί κοντώ, παίκτης της εθνικής ομάδας βόλεϊμπολ και πρόεδρος για είκοσι πέντε χρόνια του ιστορικού Σωματείου του Εθνικού Γυμναστικού Συλλόγου.

Γνωρίζει τρεις ξένες γλώσσες, γερμανικά, γαλλικά, ιταλικά.

Είναι παντρεμένος με τη Μαίη Πάνου και έχει τρεις κόρες.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εισέρχεται στην Αίθουσα Τελετών «Γεώργιος Μυλωνάς» συνοδευόμενος από τον Υφυπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. κ. Σταύρο Καλογιάννη και τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Καθηγητής κ. Ιωάννης Π. Γεροθανάσης

έχει την τιμή να σας προσκαλέσει

στην Τελετή Αναγόρευσης

της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας

Κυρίου Καρόλου Παπούλια

σε Επίτιμο Διδάκτορα των Τμημάτων Ιστορίας & Αρχαιολογίας και
Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η εκδήλωση θα λάβει χώρα τη **Δευτέρα, 12 Νοεμβρίου 2007** και ώρα **19:00**,
στην Αίθουσα Τελετών «Γεώργιος Μυλωνάς» (Πανεπιστημιούπολη Ιωαννίνων).

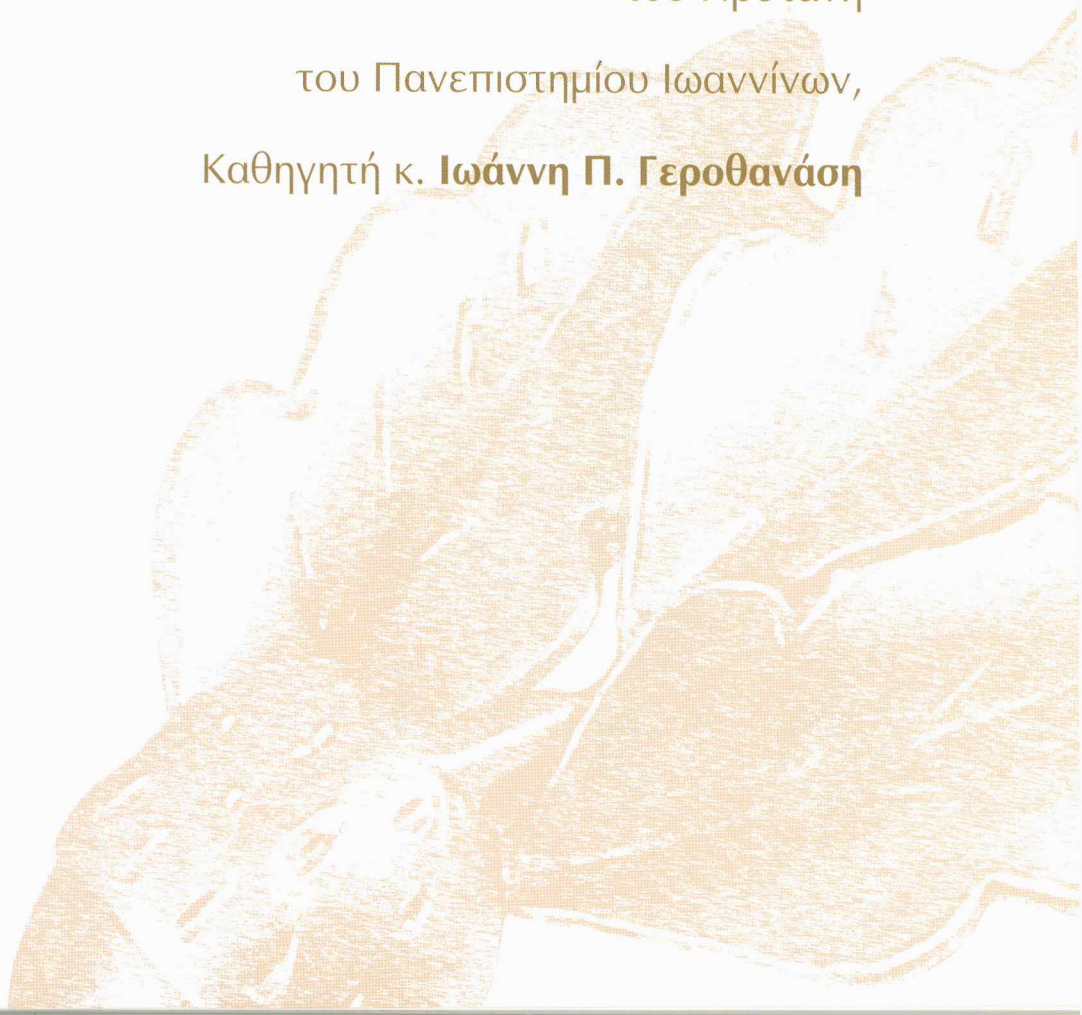
Με τιμή,
Ο Πρύτανης

Ιωάννης Π. Γεροθανάσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- Προσφώνηση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
Καθηγητή κ. **Ιωάννη Π. Γεροθανάση**.
- Παρουσίαση του έργου του τιμωμένου από τον Καθηγητή του Τμήματος
Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας, κ. **Παναγιώτη Νούτσο**.
- Ανάγνωση του Ψηφίσματος, της Αναγόρευσης και του Διδακτορικού
Διπλώματος από τον Πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας,
Καθηγητή κ. **Βασίλειο Νιτσιάκο**.
- Ανάγνωση του Ψηφίσματος, της Αναγόρευσης και του Διδακτορικού
Διπλώματος από την Πρόεδρο του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής &
Ψυχολογίας, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κα **Ελένη Σιάνου-Κύργιου**.
- Περιένδυση του τιμωμένου με την τήβεννο του Πανεπιστημίου από τον
Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής, Καθηγητή κ. **Μιχαήλ Κορδώση**.
- Επίδοση των μεμβρανών από τον Πρύτανη,
Καθηγητή κ. **Ιωάννη Π. Γεροθανάση**.
- Ομιλία της **Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας**,
Κυρίου Καρόλου Παπούλια, με θέμα: «Πολιτική και Ηθική».

Προσφώνηση
του Πρύτανη
του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
Καθηγητή κ. **Ιωάννη Π. Γεροθανάση**

Προσφώνηση του Πρύτανη, Καθηγητή κ. Ιωάννη Π. Γεροθανάση.

Εξοχώτατε κύριε Πρόεδρε,

Ως Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, διερμηνεύοντας τη βούληση των μελών της Συγκλήτου και της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, με ιδιαίτερη χαρά Σας υποδέχομαι στη σημερινή εκδήλωση τιμής προς το πρόσωπό Σας.

Κύριε Πρόεδρε,

Η εκλογή Σας στο ανώτατο πολιτειακό αξίωμα δεν επιβεβαιώνει μόνον τη μακρόχρονη μετοχή και μέγιστη συμβολή Σας στο πολιτικό γίγνεσθαι της χώρας μας με τη θητεία Σας στο καίριας σημασίας για την εθνική μας στρατηγική Υπουργείο των Εξωτερικών, αλλά επιστεγάζει έναν «*βίον πολιτικόν*», βασισμένο στις αρχές της δημοκρατίας και τις αρετές της φρόνησης και της δικαιοσύνης.

Σε μια εποχή σημαντικών αλλαγών στο γεωπολιτικό χάρτη της ευρύτερης περιοχής, η χώρα μας καλείται λόγω της στρατηγικής της θέσης να αναδείξει τις δυνατότητές της και με έρεισμα την Ιστορία της να διαδραματίσει έναν ενεργό ρόλο στα Βαλκάνια και την Ευρώπη. Η διορατικότητα με την οποία ερμηνεύετε τη διεθνή πολιτική συγκυρία, η *εγρήγορση* και η *ευαισθησία* με την οποία αντιμετωπίζετε τα κοινωνικά δρώμενα έχουν *ήδη φιλοτεχνήσει κριτήρια πολιτικού λόγου που εμπνέουν για το παρόν και συνιστούν πολύτιμη παρακαταθήκη για το μέλλον.*

Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μετέχοντας ενεργά στο ευρωπαϊκό ακαδημαϊκό γίγνεσθαι έχει κατορθώσει να καταθέσει τη δική του συμβολή στην επιστημονική κοινότητα και να καταστήσει σεβαστή την επιστημονική του ταυτότητα, αναδεικνύοντάς την «*αριστεύουσα χθονός ευκάρπου*», για να χρησιμοποιήσουμε τον στίχο του Πινδάρου.

Παράλληλα όμως με τις υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις σε επίπεδο διδασκαλίας και έρευνας που επιτελούνται στο Ίδρυμά μας, πορευόμαστε με γνώμονα τη συναρμογή της *επιστήμης* με την *κοινωνία*, υπηρετώντας τις *αξίες* της ζωής, της ελευθερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της αξιοπρέπειας και του ανθρωπισμού, όπως εκφράστηκαν από την κλασική σκέψη και τον ευρωπαϊκό πολιτικό στοχασμό. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων δημιουργήθηκε από άξιους Ηπειρώτες για να υπηρετεί τις παγκόσμιες, διαχρονικές αξίες και την ακαδημαϊκή δεοντολογία. Την υπηρεσία αυτή αποδίδει με συνέπεια, ευθύνη και σεβασμό.

Εξοχώτατε κύριε Πρόεδρε, για το σύνολο της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, ιδανικό παράδειγμα προς μίμηση αποτελεί το έργο Σας, το οποίο καταδεικνύεται ως ένας διακριτός πυλώνας πολιτικής και κοινωνικής εκπαίδευσης και πολιτισμού, που έχει πάντα ως στόχο την ενεργό συμμετοχή του πολίτη και την κοινωνική ισονομία, την ενθάρρυνση, υποστήριξη και ανάδειξη της πολιτικής σκέψης, την προβολή και βελτιστοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων και ικανοτήτων όλων των Ελλήνων, εντός και εκτός των ελληνικών συνόρων.

Εκ μέρους της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, επιτρέψτε μου να εκφράσω

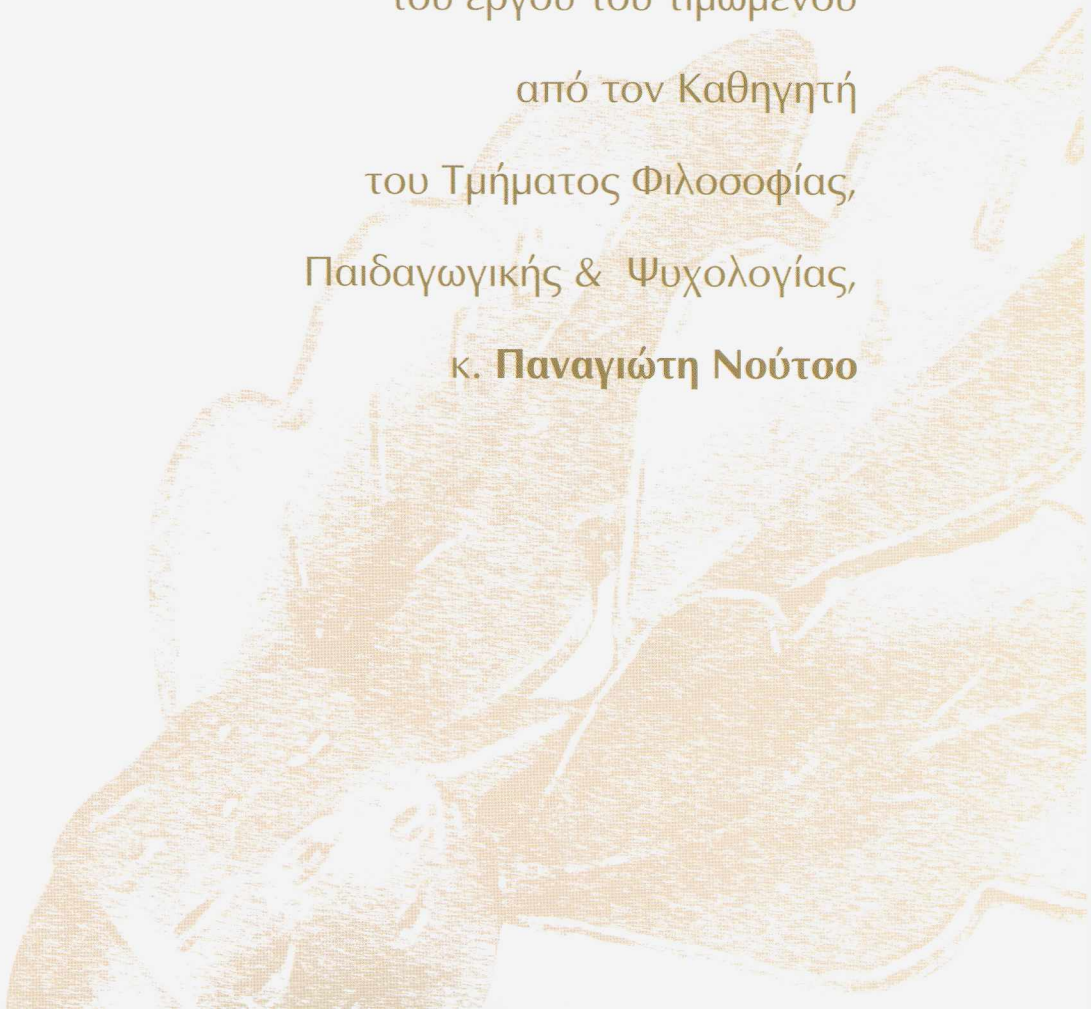
την ευγνωμοσύνη και τις θερμές μας ευχαριστίες για τη μεγάλη συμβολή Σας στην πρόοδο του Ιδρύματός μας, το οποίο η πόλη των Ιωαννίνων εναγκαλίζεται από το 1964. Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ομόφωνα έκανε αποδεκτή την πρόταση του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας και του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής να Σας απονεμηθεί ο τίτλος του Επίτιμου Διδάκτορος, ως ένδειξη αναγνώρισης της πολύτιμης προσφοράς Σας και μέριμνας προς το κοινωνικό σύνολο.

Εξοχώτατε κύριε Πρόεδρε,

Αποτελεί εξαιρετική τιμή για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων το γεγονός ότι αποδεχτήκατε την πρόταση των δύο Τμημάτων του. Σας βεβαιώνουμε ότι γνώμονας της πορείας μας θα είναι το μήνυμα, το οποίο συγκεφαλαιώνεται στη δράση Σας:

ο προσανατολισμός της ακαδημαϊκής σκέψης προς το «*ανθρώπινον αγαθόν*» δεν «*εφίεται*» μόνον «*του παρόντος*» αλλά αποβλέπει «*εις άπαντα τον βίον*».

Παρουσίαση
του έργου του τιμωμένου
από τον Καθηγητή
του Τμήματος Φιλοσοφίας,
Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας,
κ. Παναγιώτη Νούτσο

Έπαινος από τον Καθηγητή του Τμήματος Φιλοσοφίας,
Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας, κ. Παναγιώτη Νούτσο.

ΕΠΑΙΝΟΣ ΣΤΟΝ ΚΑΡΟΛΟ ΠΑΠΟΥΛΙΑ

Εξοχώτατε κ. Πρόεδρε,

Με ξεχωριστή χαρά το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων σάς υποδέχεται στους κόλπους του. Όπως με ακρίβεια γνωρίζετε, το φθινόπωρο του 1964 ιδρύθηκε η Φιλοσοφική μας Σχολή, ως παράρτημα αρχικά του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, και στο μεθεπόμενο ακαδημαϊκό έτος η Φυσικομαθηματική Σχολή. Επρόκειτο για την απαρχή του «τρίτου» Πανεπιστημίου της χώρας, όπως ήδη από τη δεκαετία του '50 αξίωνε επιτακτικά τη δημιουργία του η Δημοτική Αρχή και οι πνευματικοί φορείς της πόλης μας.

Οι όροι της συζυγίας Πανεπιστημίου και τοπικής κοινωνίας συγκροτήθηκαν εξυπαρχής, παρά τις κάποιες διακυμάνσεις, με έκδηλο τρόπο. Μνημονεύω τα κυριότερα σημεία αυτής της συστοίχισης: την ιστορική παράδοση του τόπου, ιδίως στο πεδίο των γραμμάτων, την οποία το αρτιούστατο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα ανασυντάσσει, ανανεώνει και εμπλουτίζει τη χρονική συγκυρία της ανόδου του («δημοκρατικό διάλειμμα» των ετών 1963 -1965) και τα πρώτα του βήματα που σφράγισαν την κατοπινή του σταδιοδρομία, αν συνυπολογίσουμε προφανώς την αρχική του στελέχωση και το πνεύμα που συνέιχε τη σύλληψή του· κι ακόμη τη γεωγραφική ιδιαιτερότητα που θα καθιστούσε το Πανεπιστήμιο «περιφερειακό» ή όχι.

Χωρίς να ολισθήσουμε σε μια «μεταφυσική» των δομών ή των θεσμών, μπορούμε με διακριτικό καμβά τη συζυγία τοπικής κοινωνίας και Πανεπιστημίου να αναδείξουμε τους σταθμούς της πορείας του, με κύρια υπόθεση εργασίας που συνοψίζεται στην εξής ερευνητική πρόταση: το σύνολο των πτυχών αναδιάταξης του Πανεπιστημίου, ιδίως εκείνου που αναπτύσσεται στην περιφέρεια, έχει σαφείς επιπτώσεις στους όρους συγκρότησης της τοπικής κοινωνίας που με τη σειρά της μπορεί να επιταχύνει ή να επιβραδύνει - όχι πάντως να αναστείλει ή να ματαιώσει - αυτήν την αναδιάταξη.

Σεβασμιότατε,

Κύριε Πρύτανη,

Κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι των Αρχών,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Αγαπητοί φοιτητές και φοιτήτριες,

μολονότι, δεκαετίες τώρα, ο αποψινός καλεσμένος του Πανεπιστημίου μας δεν χρειάζεται ειδική παρουσίαση, θα μου επιτρέψετε να συνοψίσω ό,τι συγκροτεί την πολυετή σταδιοδρομία του, ιδίως τον τρόπο σύζευξης επιστημονικής σκέψης και πολιτικής δραστηριότητας. Δηλαδή να αναζητήσω το νήμα της παρουσίας του κ. Προέδρου ως πολιτικού διανοουμένου.

Στη χώρα μας η κοινωνική και πολιτική λειτουργία των διανοουμένων,

όπως οριοθετείται στο πεδίο συνάντησης εθνικού και κοινωνικού ζητήματος, έχει μακρά ιστορία, τόσο πριν από τη σύσταση του εθνικού κράτους όσο και μετά τα πρώτα του βήματα. Για τούτο θα επιχειρήσω να ξεκινήσω από τη ρίζα αυτής της ανάδυσης των σχέσεων διανόησης και πολιτικής.

Οι θεσμοί συγκρότησης των διανοουμένων ως ιδιαίτερης κοινωνικής κατηγορίας αλληλοσυμπλέκονται και βαθμιαία εκδιπλώνουν τη δραστηκότητά τους στα εξής επιμέρους πεδία:

α) **στους μηχανισμούς παραγωγής του έντυπου λόγου** (ειδικότερα στον τύπο, ημερήσιο και συχνότερα στον περιοδικό, και στο βιβλίο, όπου σημαίνουσα θέση κατέχει η μετάφραση)·

β) **στην πανεπιστημιακή έρευνα και διδασκαλία** (προνομιακοί χώροι για μια μορφή γνωριμίας εμφανίζονται οι οικονομικές, κοινωνικές, νομικές και πολιτικές επιστήμες και η φιλοσοφία)·

γ) **στην εξωακαδημαϊκή διανόηση** (που θα κινηθεί όχι μόνο στην τροχιά της δοκιμιακής σκέψης, αλλά και θα αποκτήσει ερείσματα στο πεδίο της λογοτεχνίας και θα μετάσχει στη διαμόρφωση της γλωσσικής στρατηγικής για την ανάπτυξη της εθνικής κουλτούρας)·

δ) **στα πολιτικά σχήματα** (ως προς την κύρια στελέχωσή τους) και στο **σύνολο των θεσμικών λειτουργιών του κράτους**, από την οικονομία ως τη διπλωματία και το δικαστικό σώμα.

Η τέταρτη ενότητα υπονοείται ή διαχέεται σε όλες τις προηγούμενες. Το

υποσύνολο των «πολιτικών διανοουμένων» ή των «πολιτικών κοινωνιολόγων», με την αυτονόητη αντιμεταχώρηση επιθέτου και ουσιαστικού σ' αυτόν το χαρακτηρισμό, σχηματίζει την ιδιοσυστασία του στις τριβές της πολιτικής σκηνής του αρτισύστατου κράτους.

Μετά απ' αυτήν την εισαγωγική κατόπτευση των θεσμών συγκρότησης των «διανοουμένων» ως ιδιαίτερης κοινωνικής κατηγορίας, οι οποίοι συναρτώνται με την πολιτική που ασκεί το αρτισύστατο ελληνικό κράτος, με αιχμή την εθνική ολοκλήρωση και την οικονομική ανάπτυξη, ό,τι δηλαδή ακριβώς συμβαίνει και κατά την περίοδο των βαλκανικών πολέμων και με την πολιτική που χαράσσει ο Ελευθέριος Βενιζέλος, για να σταθώ εντελώς υπαινικτικά σε ένα ακόμη παράδειγμα, του 20^{ου} πια αιώνα, σπεύδω να γίνω περισσότερο συγκεκριμένος ως προς τον παρόντα Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, δηλαδή ως προς το ενιαίο πολύπτυχο που συνθέτει την πολυετή σταδιοδρομία του. Έτσι:

1. Ο κ. Κάρολος Παπούλιας (Ιωάννινα 1929) αποτελεί κατεξοχήν παράδειγμα διανοουμένου που μεταβολίζει τη θεωρητική δραστηριότητα σε κοινωνική και πολιτική δράση (βλ. Π. Νούτσος, *Η σοσιαλιστική σκέψη*, τ. Β^ο, 22-32).
2. Πραγματοποίησε νομικές και κοινωνικές σπουδές, προπτυχιακές και μεταπτυχιακές, στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Μιλάνου και Κολωνίας, όπου αναγορεύθηκε διδάκτωρ του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου. Η διδακτορική του διατριβή, με επιβλέποντα τον ειδικό σε θέματα του

διεθνούς ιδιωτικού δικαίου καθηγητή Gerhard Kegel, πραγματεύεται το ζήτημα της κτήσης και της απώλειας της Νομής στο πεδίο της αμέσου ιδιοκτησίας, όπως τούτο οριοθετείται κατά τη σύγκριση ελληνικής και γερμανικής νομοθεσίας (Papulias 1968).

3. Ανέπτυξε ερευνητική δραστηριότητα ως συνεργάτης του Ινστιτούτου Νοτιοανατολικής Ευρώπης στο Μόναχο.
4. Εκτός από τη διδακτορική του διατριβή και τη συνεργασία του στο προαναφερθέν Ινστιτούτο δημοσίευσε περιεκτική ανατομία της ελληνικής Αντίστασης (που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Suhrkamp») και μακρά σειρά άρθρων πολιτικής και κοινωνικής σκέψης σε ευρωπαϊκές εφημερίδες και περιοδικά (π.χ. στο *Das Argument*· βλ. Νούτσος, *Η σοσιαλιστική σκέψη*, τ. Δ', 512).
5. Έφηβος μετείχε στην ένοπλη Αντίσταση εναντίον των Γερμανών εισβολέων, ενώ κατά τη διάρκεια της δικτατορίας των συνταγματαρχών πρωτοστάτησε, στη Δυτική Γερμανία, στην οργάνωση της Σοσιαλιστικής Δημοκρατικής Ένωσης Εξωτερικού (βλ. Νούτσος, *Η σοσιαλιστική σκέψη*, τ. Δ', 105, 473-477), υπήρξε ιδρυτικό μέλος της πρώτης συνδικαλιστικής αντιστασιακής οργάνωσης και από τους τακτικότερους συνεργάτες της Deutsche Welle. Η Σοσιαλιστική Δημοκρατική Ένωση (1964) ορίζει τον σοσιαλισμό ως «κίνημα λαϊκό, δημοκρατικό και ανθρωπιστικό» για τη διεκδίκηση του «τελικού» του

στόχου, δηλαδή την «κατάργηση της εκμεταλλεύσεως ανθρώπου από άνθρωπο». Ειδικότερα, ως προς την εκπαίδευση όλων των βαθμίδων σημειώνεται ότι αποτελεί «κοινωνική επένδυση» και ως τέτοια επιβάλλεται να «βρίσκει τη συμπαράσταση του συνόλου» (ΣΔΕ 1966: 5, 28).

6. Από το 1977 ως τις εκλογές του 2004 εκλεγόταν αδιαλείπτως βουλευτής Ιωαννίνων και κατά τα χρονικά διαστήματα 1981-1989 και 1993-1996 διετέλεσε υφυπουργός, αναπληρωτής υπουργός και υπουργός Εξωτερικών, ενώ κατά τα έτη 1996-2000 ήταν πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής.
7. Κατά την πολυετή υπουργική του θητεία σχεδίασε και επέτυχε μια πολυεπίπεδη εξωτερική πολιτική (Μεσανατολικό ζήτημα, ελληνοτουρκικές σχέσεις, Βαλκάνια, ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ευρωπαϊκός προσανατολισμός της χώρας), με την προώθηση μέτρων και αποφάσεων για την εδραίωση της ειρήνης και του αφοπλισμού.
8. Ως πεμπτούσια της σκέψης του ορίζεται η αναζωογονημένη παράδοση της ευρωπαϊκής κοινωνιστικής σκέψης, όπως ο ίδιος την προσέγγισε στα χρόνια των μεταπτυχιακών του σπουδών στην Ιταλία (με προεξάρχον στις οικείες θεωρητικές ζυμώσεις το περιοδικό *Critica marxista*) και στη Γερμανία (στις κινήσεις των νέων περιοδικών, εντός και πέραν του SPD).

Τι ακριβώς ευνοήθηκε στο πεδίο των κοινωνικών και πολιτικών ιδεών μετά το συνέδριο του SPD στο Bad Godesberg (1959); Με αφετηρία το βερολινέζικο '68 συντέθηκαν εμπειρίες από ασυντόνιστες αλλά πρωτόγνωρες πρωτοβουλίες πολιτών. Στη φάση εμφάνισης της πολιτικής πρακτικής μορφών εναλλακτικής σκέψης ήταν, τότε, πρόσφατη η απόπειρα δολοφονίας του Rudi Dutschke και ο Herbert Marcuse μπορούσε στον τόπο της καταγωγής του να εκλαϊκεύσει, σε πολυπληθή φοιτητικά ακροατήρια, τις επισημάνσεις του για το «μονοδιάστατο άνθρωπο», ορίζοντας ως «ουτοπία» ό,τι «εμποδίζεται να γεννηθεί από την εξουσία των κατεστημένων κοινωνιών» (1969:13). Στη σφύζουσα ελληνική ακαδημαϊκή παροικία του τέλους της δεκαετίας του '60 η εναλλακτική αυτή εμπειρία διαμεσολαβείται με τους αγωγούς και τα σύστοιχα αιτήματα της ελλαδικής συγκυρίας που καθόριζε η κοινή εναντίωση προς το καθεστώς των συνταγματαρχών.

Ας μου επιτραπεί να προσθέσω, ότι ο τιμώμενος απόψε διαθέτει σαφώς τεκμηριωμένη αντίληψη για το παρόν και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για παράδειγμα, πριν από δύο περίπου χρόνια, κατά την τελετή αναγόρευσής του σε επίτιμο διδάκτορα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Περούτζια, σκιαγράφησε με ευκρίνεια τις «βασικές προκλήσεις» που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση:

«Πρώτον, οικονομικά και κοινωνικά θέματα, δηλ. διασφάλιση σταθερής και δυναμικής ανάπτυξης, εξάλειψη της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού

και προστασία του περιβάλλοντος. Δεύτερον, η θέση μας ως παγκόσμιας δύναμης στο διεθνές σύστημα και τρίτον, η θεσμική εξέλιξη της Ένωσης».

Προέταξε ως το «μεγαλύτερο πρόβλημα της Ευρώπης σήμερα» το «πώς θα διατηρήσει και θα ενισχύσει το κοινωνικό της κράτος στη σημερινή κατάσταση του παγκόσμιου περιβάλλοντος, στον ανταγωνισμό και στις γεωπολιτικές εξελίξεις», συνοψίζοντας τις «βασικές ανησυχίες του Ευρωπαίου πολίτη» στο «δικαίωμα στην εργασία, στην οικονομική πρόοδο, στην προστασία του περιβάλλοντος και σε ένα σοβαρό δίκτυο κοινωνικών παροχών».

Συναφώς, υπογράμμισε τον «σημαντικότερο ρόλο των λειτουργών» όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης στην «πνευματική ολοκλήρωση» των μελών της κοινωνίας, αλλά και στην ενίσχυση των ικανοτήτων τους να αντιλαμβάνονται τις «πολιτικές και οικονομικές πραγματικότητες» στις οποίες μετέχουν. Για τούτο κάλεσε τα Πανεπιστήμια, διδάσκοντες και διδασκόμενους, να «πρωτοστατήσουν» στην οικοδόμηση της νέας Ευρώπης (26.1.2006: 2, 4/5).

Συνολικά, θα μπορούσε κανείς να συνοψίσει, σε μία λέξη, την ιδιοσυστασία του πολιτικού διανοουμένου Κάρολου Παπούλια, δηλαδή να τον χαρακτηρίσει ως σημερινό εκφραστή της «Βιωτικής», σύμφωνα με τον όρο που ο Κοραής ανέσυρε από τον Μάρκο Αυρήλιο για να αποδώσει τη συνένωση «ηθικής» και «πολιτικής».

Εξοχώτατε κ. Πρόεδρε,

Εάν συνεχίσω αυτές τις σκέψεις, θα μπορούσα να προσθέσω ότι το περίγραμμα του Πανεπιστημίου ως εκπαιδευτικού και ερευνητικού θεσμού, ιδιαίτερα ως πεδίου (ανα)παραγωγής της επιστημονικής γνώσης και με συγκεκριμένους όρους ως προς την ανάδειξή της σε «δημόσιο» αγαθό, δεν παραμένει και στις μέρες μας αυτονόητα αθέμιτο. Με τις συνολικές πιέσεις ιδιωτικοποίησης που δέχεται και ασκεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο του διεθνούς καταμερισμού που υφίσταται η αντίθεση κεφαλαίου και εργασίας, στοιχειοθετούνται ήδη ευκρινώς ορισμένες τάσεις που, αν επικρατήσουν ολοσχερώς, θα αναδιατάξουν τη φυσιογνωμία του «δημόσιου» Πανεπιστημίου.

Δεν χρειάζεται επίσης να υπομνησθεί ότι ο πανεπιστημιακός θεσμός είναι ό,τι κάθε φορά γίνεται, και παλαιότερα και στις μέρες που θα έλθουν, δηλαδή σφυρηλατεί την ιδιοσυστασία του μέσα από τις αντιστάσεις στις κρατικές πιέσεις και διεμβολές, με τη μέριμνα για την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, την αδιάπτωτη φροντίδα για τη θεματολογική και μεθοδολογική ανανέωση των επιστημών, με την αναζήτηση του ομφάλιου λώρου με τον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας και με τη διακρίβωση της συμβολής του στη διαμόρφωση πτυχών της κοινωνικής συνείδησης και στην ανασύνθεση των νοοτροπιών.

Θέση αιχμής (και όχι στάση οπισθοφυλακής) για όλους μας είναι ότι η πανεπιστημιακή παιδεία αποτελεί αδιαπραγμάτευτο δημόσιο αγαθό που προσφέ-

ρεται, σύμφωνα με την επιταγή του Συντάγματος, δωρεάν. Συνακόλουθα, η αυτοτέλεια του Πανεπιστημίου κατανοείται ως λειτουργική, εκπαιδευτική και ερευνητική αυτονομία που αποκρούει τόσο τις κρατικές πιέσεις όσο και τις διεμβολές που πολλαπλασιάζει ο κερδώς Ερμής της αγοράς. Είναι επίσης αναγκαίο το Πανεπιστήμιο να διατηρήσει και να διευρύνει την ιδιοσυστασία του ως πνευματικό ίδρυμα, στους κόλπους του οποίου θα (ανα)παράγεται η γνώση με τρόπο (αυτο)-κριτικό χωρίς να εξαντλείται στο στενό ορίζοντα της επαγγελματικής κατάρτισης, έτσι ώστε να «συντείνει στη διαμόρφωση υπεύθυνων ανθρώπων με επιστημονική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συνείδηση» (Ν. 1268, άρθρο 1, §. 2ii).

Κυρίες και Κύριοι,

Για τους λόγους αυτούς η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας - Αρχαιολογίας και αντίστοιχα η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας αποφάσισαν ομόφωνα την απονομή τίτλου επίτιμου διδάκτορα Φιλοσοφίας στον κ. Κάρολο Παπούλια, Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας. Σήμερα όλα τα μέλη του Πανεπιστημίου μας τον υποδεχόμαστε με ξεχωριστή χαρά και εκφράζουμε την εξαιρετική εκτίμηση για το έργο του.

Σας ευχαριστώ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Marcuse, H., *An Essay on Liberation* [1969], Harmondsworth 1973.

Νούτσος, Π., «Universitas sive multiversitas», *Αντί*, αρ. 312 (14-3-1986), 50-53 [= *K. Marx, ο κριτικός της ιδεολογίας*, Αθήνα 1988, 127-134].

- «Οι 'αντικριστοί καθρέφτες' ενός πανεπιστημιακού Τμήματος», *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΑ' (1992), 61-72.
- *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα*, τόμ. Β' και Δ, Αθήνα 1991 και 1994.
- *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: από τις ωδίνες του τοκετού στις αναζητήσεις της τέταρτης δεκαετίας που αρχίζει*, Ιωάννινα 1994.
- *Φιλοσοφείον. Ένας θεσμός χειραφέτησης*, Αθήνα 2001.
- *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Τα όρια της διακινδύνευσης*, Αθήνα 2005.

Noutsos, P., *Le marxisme européen. Une theorie en construction*, Jannina 1989.

- *Sozialpolitische Theorie und Geschichtsschreibung*, Jannina 1993.
- *Les «intellectuels». De la «logique politique» à la «logique sociale»*, Jannina 2001.

Παπούλιας, Κ., *Η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση: προκλήσεις και οράματα*, Πανεπιστήμιο της Περούτζια 26.1.2006, σσ. 5.

- «Ομιλία στην Ολομέλεια της Ευρωβουλής» [17.5.2006], *Ελευθεροτυπία*, 18.5.2006.

Papoulas, K., «Ein Brevier griechischer Résistancegeschichte», στο: N. Nikolinakos-K. Nikolaou (επιμ.), *Die verhinderte Demokratie: Modell Griechenland*, Frankfurt a. Main 1969, 99-112.

- «Besprechungen», *Das Argument*, τχ. 57 (Μάιος 1970) 244-248.
- *Unione Europea: sfide e visioni*, Università degli Studi di Perugia 26.1.2006.

Papoulas, K., *Erwerb und Verlust des unmittelbaren Besitzes im griechischen und deutschen Recht*, Universität Köln 1968.

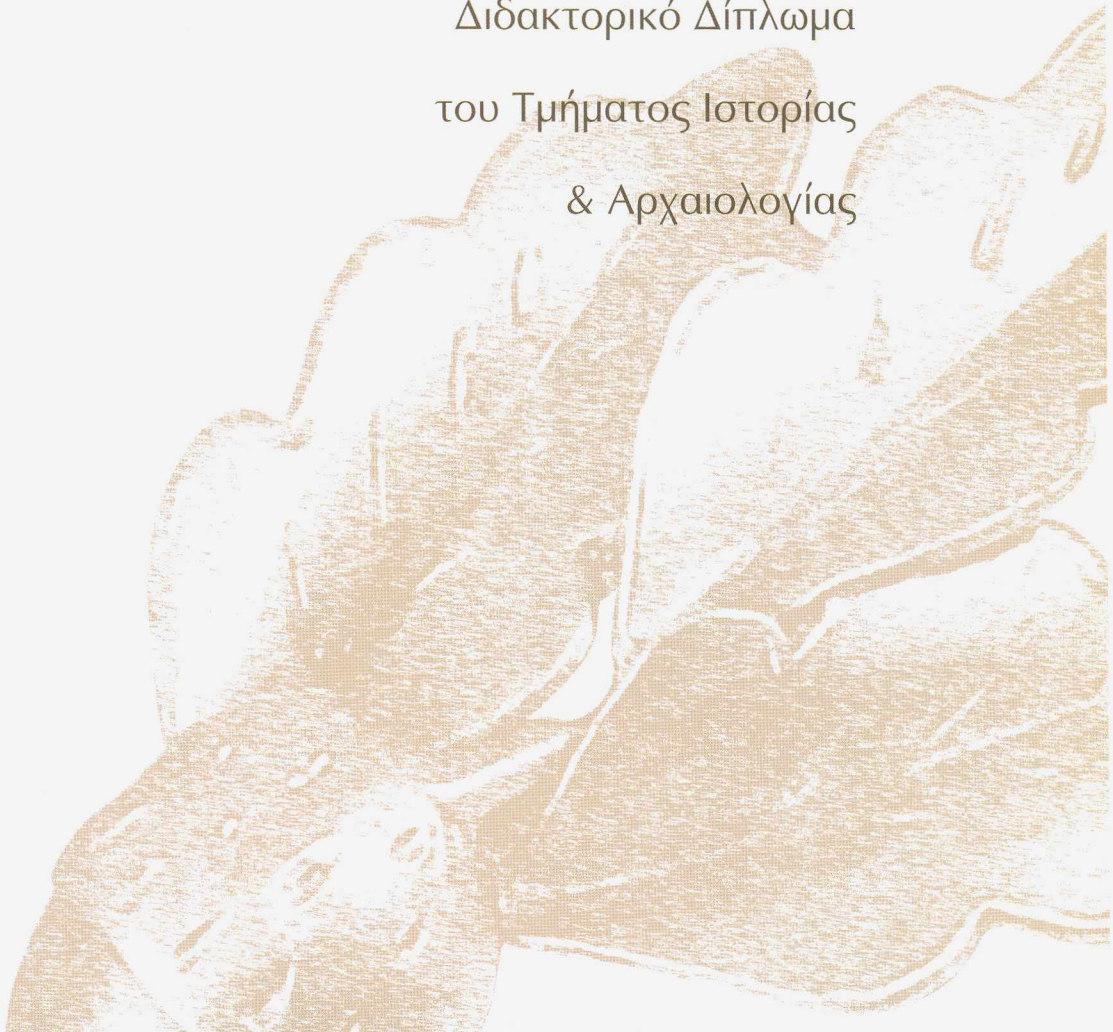
Σοσιαλιστική Δημοκρατική Ένωση, *Οι βασικές αρχές, το πρόγραμμα, το καταστατικό*, Αθήνα 1966.

Ψήφισμα, Αναγόρευση και

Διδακτορικό Δίπλωμα

του Τμήματος Ιστορίας

& Αρχαιολογίας

Ανάγνωση του Ψηφίσματος, της Αναγόρευσης και του Διδακτορικού Διπλώματος από τον Πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Καθηγητή κ. Βασίλειο Νιτσιάκο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ.

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΓΕΡΟΘΑΝΑΣΗ
ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΡΑΩΝΗ
ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΝΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΤΜΗΜΑΤΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΤΙΣΙΑΚΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΣΑΜΕΝΟΥ ΔΕ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΤΙΣΙΑΚΟΥ

ΕΔΩΚΕΝ ΟΜΟΦΥΜΩΣ ΤΩ ΤΜΗΜΑΤΙ
ΕΡΕΙΔΗΤΕΡ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΤΑ ΚΑΘΟΛΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΗΣ ΝΗΦΡΟΥ ΜΕΛΕΙ ΑΥΤΩ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΡΟΛΗΤΗΝ ΦΕΛΩΔΙΑΝ ΕΞΟΥΧΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΟΜΕΝΟΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΝ ΡΟΛΗΙ

**ΕΠΛΙΝΕΣΑΙ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΠΙΤΙΜΟΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ
ΑΝΑΔΕΙΞΑΙ,**

ΤΟ ΔΕ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΔΕ ΕΙΣ ΜΕΜΒΡΑΝΗΝ ΑΝΑΓΡΑΦΑΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΕΝ ΤΗ ΑΜΦΟΥΣΗ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΑΓΝΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΑΝΗΡΩΝΤΑ
ΕΠΙΔΟΥΝΑΙ ΑΥΤΩ Η ΑΝΗΜΕΡΑ Η ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ΓΙΝΗΤΑΙ ΚΑΘ' Α ΜΕΝΟΜΙΣΤΑΙ.

ΕΓΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΤΗ
ΕΤΕΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ. ΕΦΔΟΜΩ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΤΙΣΙΑΚΟΥ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΑΡΟΛΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΔΙΑΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΣΙΩΜΑΤΟΣ ΔΕΙΟΝ ΑΠΕΦΗΝΕ,
Ο ΔΕ ΠΡΥΤΑΝΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΓΝΩΜΗ, ΕΠΙΝΕΥΕΙ,

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ ΕΓΩ,

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ
ΚΛΗΡΗΓΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΝΥΝ ΔΕ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΧΡΩΜΕΝΟΣ ΤΗ ΔΥΝΑΜΕΙ, ΗΝ ΠΑΡΑ ΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ ΕΧΩ ΛΑΒΩΝ, ΤΟΝ

ΚΑΡΟΛΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΔΙΑΝ

ΕΠΙΤΙΜΟΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΔΗΛΟΓΟΥΝ ΚΑΙ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΑΣ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩ ΤΟΥΤΩ ΔΙΣΙΩΜΑΤΙ ΠΑΡΕΡΟΜΕΝΑΣ ΑΥΤΩ
ΔΠΟΝΕΜΩ.

ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΤΗ
ΕΤΕΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩΙ ΕΒΔΟΜΩ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΓΕΡΘΑΝΑΣΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΧΗΜΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΧΗΜΕΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΡΑΩΣΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΛΙΑΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΔΟΓΜΑΤΙ ΟΜΟΦΥΜΩ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ.

ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΤΗ
ΕΤΕΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩΙ ΕΒΔΟΜΩ

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΓΕΡΘΑΝΑΣΗΣ

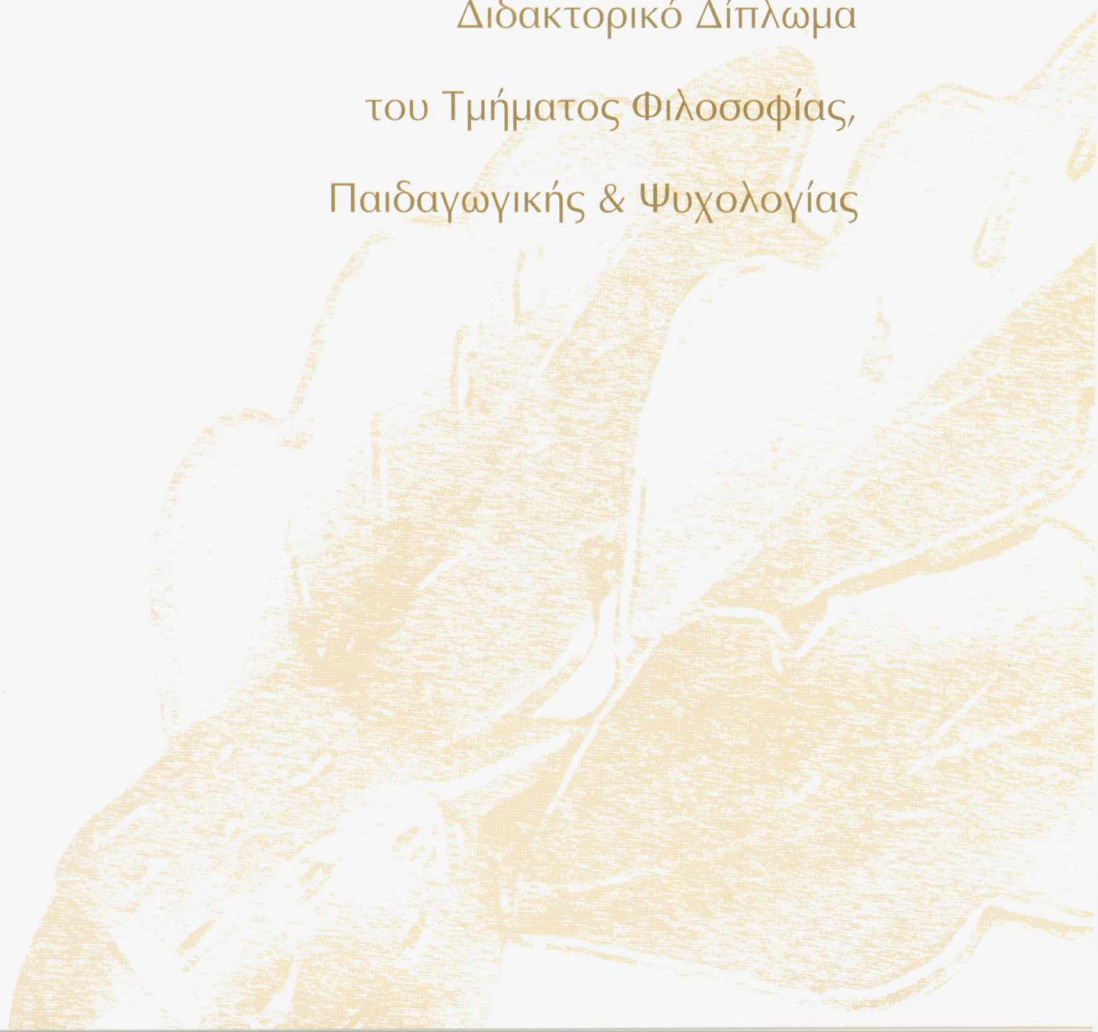
Ο ΚΟΣΜΗΤΩΡ

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΡΑΩΣΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ

Ψήφισμα, Αναγόρευση και
Διδακτορικό Δίπλωμα
του Τμήματος Φιλοσοφίας,
Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας

Ανάγνωση του Ψηφίσματος, της Αναγόρευσης και του Διδακτορικού Διπλώματος από την Πρόεδρο του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας, Αναπλ. Καθηγήτρια, κα Ελένη Σιάνου-Κύργιου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΑΡΟΛΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΔΙΑΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΩΜΑΤΟΣ ΔΙΩΝ ΔΡΕΦΗΝΕ,
Ο ΔΕ ΠΡΥΤΑΝΙΣ ΤΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΓΝΩΜΗ, ΕΠΙΝΕΥΕΙ,

ΔΙΔΤΑΥΤΑ ΕΩ.

ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΝΟΥ-ΚΥΡΓΙΟΥ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΝΥΝ ΔΕ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΧΡΩΜΕΝΗ ΤΗ ΔΥΝΑΜΕΙ, ΗΝ ΠΑΡΑ ΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ ΕΧΩΝ ΛΑΒΟΥΣΑ, ΤΟΝ

ΚΑΡΟΛΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΔΙΑΝ

ΕΠΙΤΙΜΟΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΔΙΔΑΓΓΟΡΕΥΩ ΚΑΙ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΑΣ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩ ΤΟΥΤΩ ΔΙΩΜΑΤΙ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΑΣ ΑΥΤΩ
ΔΡΟΝΕΜΩ.

ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΤΗ
ΕΤΕΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ ΕΒΔΟΜΩ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΝΟΥ-ΚΥΡΓΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΓΕΡΘΑΝΑΣΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΧΗΜΕΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΧΗΜΕΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΥΟΝΤΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΡΑΩΣΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΝΟΥ-ΚΥΡΓΙΟΥ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΚΑΡΟΛΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΛΙΑΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΔΟΓΜΑΤΙ ΟΜΟΦΥΜΩ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ.

ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΔΩΔΕΚΑΤΗ
ΕΤΕΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΩ: ΕΦΔΟΜΩ.

Ο ΠΡΥΤΑΝΙΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΓΕΡΘΑΝΑΣΗΣ

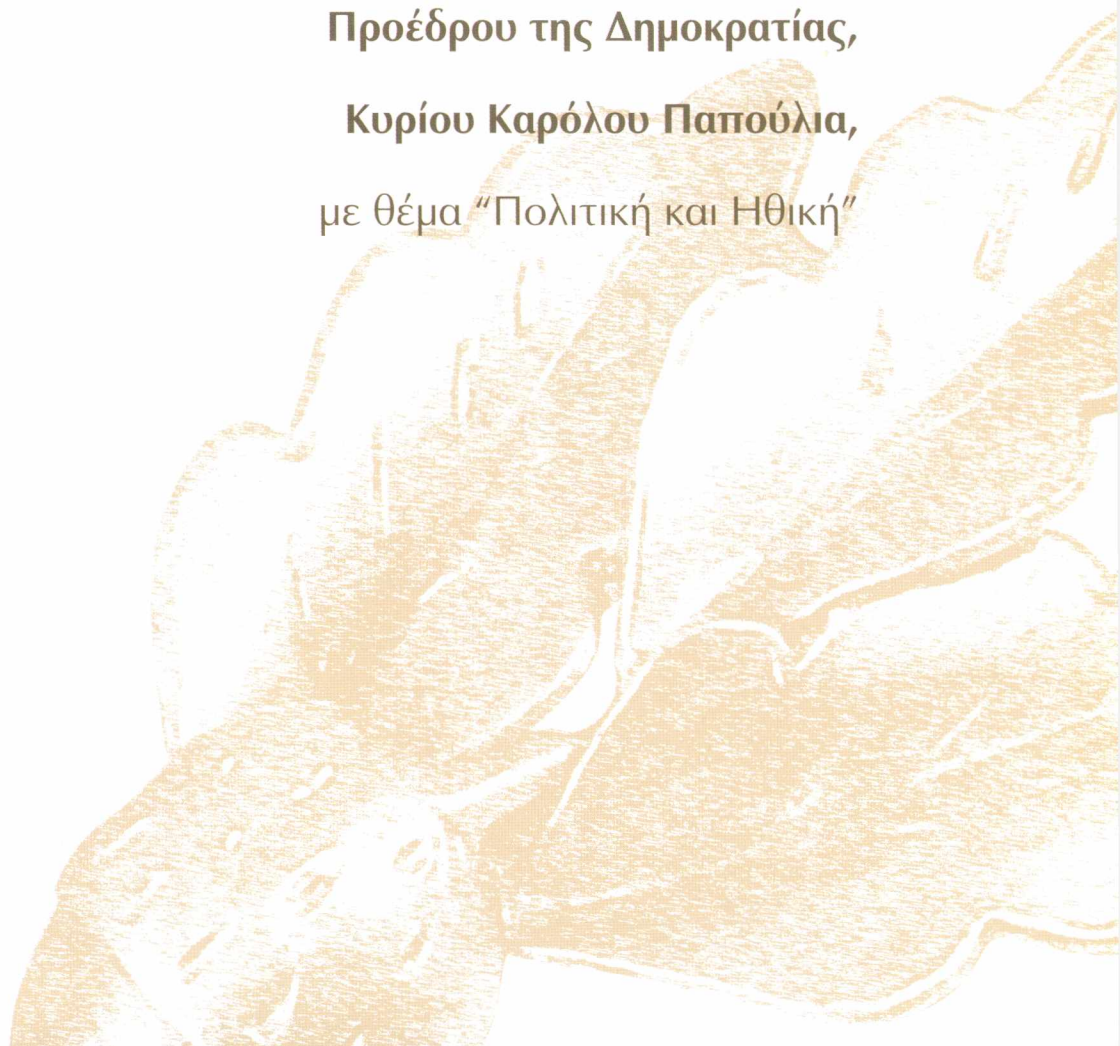
Ο ΚΟΣΜΗΤΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΡΑΩΣΗΣ

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΑΝΟΥ-ΚΥΡΓΙΟΥ

Ομιλία της Α.Ε. του
Προέδρου της Δημοκρατίας,
Κυρίου Καρόλου Παπούλια,
με θέμα “Πολιτική και Ηθική”

Ομιλία της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας, Κυρίου Καρόλου Παπούλια.

Σεβασμιώτατε,
Κύριε Πρύτανη,
Κύριε Εκπρόσωπε του Πρωθυπουργού,
Κύριε Αντιπρόεδρε της Βουλής,
Κύριοι Βουλευτές,
Κύριοι Νομάρχες,
Κύριε Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου,
Κύριοι Δήμαρχοι,
Στρατηγέ - Διοικητά της 8^{ης} Μεραρχίας,
Κυρίες και Κύριοι,

Αποτελεί ξεχωριστή τιμή για μένα η αναγόρευσή μου σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, και του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων. Του Πανεπιστημίου της γενέτειράς μου, που κατάφερε να αποκτήσει, χάρη στην ποιότητα του έργου του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού του, και χάρη στη φιλομάθεια και τις πρωτοβουλίες των φοιτητών του, φήμη όχι μόνον πανελλαδική, αλλά και διεθνή. Αξίζει, όμως, να υπογραμμιστεί, επίσης, πως η συνεχής φροντίδα και αγάπη των εκάστοτε αρχών της πόλης για το Πανεπιστήμιο, μα πάνω απ’ όλα του γιαννιώτικου λαού αλλά και όλων των Ηπειρωτών, αποτέλεσε το θερμοκήπιο μέσα στο οποίο άνθισε το σπουδαίο αυτό λίκνο της γνώσης.

Επέλεξα ως θέμα της σημερινής μου ομιλίας τη σχέση της πολιτικής με την ηθική. Η επιλογή δεν είναι τυχαία. Νομίζω πως στη ζωή μου βρέθηκα, με τον έναν ή άλλον τρόπο, μέσα από ποικίλες διαδρομές, αντιμέτωπος με προβλήματα που είχαν έντονη την ηθική διάσταση.

Μικρός, στα δύσκολα χρόνια της κατοχής, έζησα τον τιτάνιο αγώνα του λαού μας να επιβιώσει παρά τις απίστευτες στερήσεις, και θαύμασα το ηθικό μεγαλείο της αντίστασής του στους κατακτητές. Ήταν ένα υπέροχο μάθημα ηθικής της ελευθερίας, αυτοσεβασμού, αξιοπρέπειας και πατριωτισμού εκ μέρους των Ελλήνων απέναντι στους δυνάστες της χώρας μας.

Αργότερα, οι σπουδές μου στα Νομικά μ' έφεραν σε επαφή με το πρόβλημα της σχέσης δικαίου και ηθικής. Από φοιτητής πίστευα πως, αντί για μια «στενά» νομική ερμηνευτική προσέγγιση των κανόνων δικαίου, πρέπει να αναζητούμε τα ηθικοπολιτικά θεμέλιά τους. Άλλωστε, οι νόμοι ρυθμίζουν κοινωνικά φαινόμενα, συμπεριφορές του βίου μας, ατομικού και συλλογικού, οπότε η ηθικοπολιτική τους διάσταση είναι προφανής. Η θέση αυτή αποδείχτηκε ορθή, ιδιαίτερα σήμερα που η άνθηση «εκλεπτυσμένων» αντιθετικιστικών θεωριών στη Φιλοσοφία του Δικαίου συνέβαλε στο να μειωθεί και στην Ελλάδα ο αριθμός των υποστηρικτών του νομικού θετικισμού. Αλλά και όσοι έμειναν πιστοί σ' αυτόν αναγκάστηκαν να ανανεώσουν το θεωρητικό τους οπλοστάσιο, γεγονός ευχάριστο, καθώς προάγει την ποιότητα της

επιχειρηματολογίας των δύο πλευρών.

Η ανάμειξή μου όμως στην πολιτική υπήρξε αναμφίβολα το πιο απαιτητικό σχολείο για μένα, αλλά ταυτόχρονα και το πιο γενναιόδωρο - με την έννοια της προσφοράς πολύτιμων διδαγμάτων και εμπειριών. Η συμμετοχή μου στον αγώνα για την πτώση μιας δικτατορίας που αποτέλεσε όνειδος για τον πολιτικό πολιτισμό μας, και, κατόπιν, στην πολιτική ζωή μιας δημοκρατικά οργανωμένης Πολιτείας, όπως και στη δημιουργία μιας ευνομούμενης διεθνούς κοινωνίας, είχε ως τελικό σκοπό μια δικαιότερη και πιο ανθρώπινη κοινωνία.

Κυρίες και Κύριοι,

Όλα τα ζητήματα, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά, έχουν μια ηθική διάσταση. Είναι λοιπόν επόμενο να αναρωτιέται κανείς ποια είναι η σχέση πολιτικής και ηθικής κατά την πρακτική εφαρμογή της πρώτης.

Κορυφαία πνεύματα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχουν ασχοληθεί με το ερώτημα αυτό. Ο Θουκυδίδης, στο διάλογο Αθηναίων και Μηλίων, μας περιγράφει, ηθικά αποστασιοποιημένος, τη σύγκρουση δύο αντιλήψεων στις διακρατικές σχέσεις. Αυτής που στηρίζεται στη δύναμη, στην πολιτική των κανονιοφόρων, και αυτής που στηρίζεται στην επίκληση του Δικαίου. Ο Machiavelli, με τον «Ηγεμόνα» του, επιχειρήσε να διατυπώσει τους κανόνες της αποτελεσματικής διοίκησης

στην εποχή του, οπότε ήρθε αντιμέτωπος με το ζήτημα της *δημόσιας ευθύνης* του Ηγεμόνα να προάγει συνεχώς το καλό της πατρίδας του και των υπηκόων του μέσω της επιλογής των ενεργειών που απαιτούνται γι' αυτό το σκοπό. Ο Machiavelli δεν διαχωρίζει την ηθική από την πολιτική, ούτε είναι υπέρμαχος του κυνισμού, αλλά θέλει να πείσει τους συγχρόνους του ότι, σε σχέση με την επιδίωξη της χίμαιρας της τέλειας πολιτείας, ορθότερη και συνετότερη είναι η ικανοποίηση των απαιτήσεων και των αναγκών που υπαγορεύονται από τις συνθήκες της πραγματικής πολιτείας. Οι ερμηνείες που δόθηκαν στο έργο του προέρχονται από ποικίλες οπτικές γωνίες: από συντηρητικούς στοχαστές σαν τον Leo Strauss, από εκπροσώπους της θεωρίας της απόφασης σαν τον Παναγιώτη Κονδύλη, από μαρξιστές σαν τον Louis Althusser και από φιλελεύθερους σαν τον Quentin Skinner. Σημαντική, όμως, υπήρξε και η μονογραφία του Παναγιώτη Νούτσου, «Machiavelli-Πολιτικός σχεδιασμός και Φιλοσοφία της Ιστορίας», ακριβώς επειδή μόνον στο πλαίσιο της μελέτης της Φιλοσοφίας της Ιστορίας μπορούμε να αντιληφθούμε πώς γεννήθηκε η σκέψη ενός στοχαστή, μέσα σε ποια πνευματική και πολιτική παράδοση εντάσσεται αυτή, τι νέο κομίζει (εάν κομίζει) και, τελικώς, εάν επηρεάζει ή όχι τον τρόπο με τον οποίο σκέπτονται οι μεταγενέστεροί του.

Η ηθική και η πολιτική δεν είναι ασύμβατες μεταξύ τους. Η επίκληση της ηθικής δεν είναι πάντοτε ένας τρόπος συγκαλύψης των αξιώσεων ισχύος εκείνου που την επιχειρεί. Μια τέτοια αντίληψη θα απέληγε σ' έναν ακραίο αξιακό σχετικισμό, που

είναι επικίνδυνος τόσο για τη δημοκρατία και την κοινωνική συνοχή, όσο και για το διεθνές σύστημα. Πιστεύω, άλλωστε, πως αυτός ο αξιακός σχετικισμός ήταν από τις κύριες αιτίες της κατάρρευσης του αρχαίου κόσμου.

Γενικότερα, δεν βρίσκω πειστικές τις σκεπτικιστικές ή και μηδενιστικές αμφισβητήσεις της αντικειμενικότητας των ηθικών κρίσεων, που συνήθως έχουν ως αφετηρία ορισμένες συνολικές μεταφυσικές απόψεις για τη δομή της πραγματικότητας, τη λειτουργία της γλώσσας και τη σχέση της με τον κόσμο ή την υφή των αξιών, και τούτο παρά το γεγονός ότι κάποιες από αυτές τις απόψεις ασκούν πνευματική γοητεία. Από την άλλη, βέβαια, η κανονιστική ή «ουσιώδης» ηθική, αυτή με την οποία αναζητούμε τους κανόνες της πρακτικής μας, δεν μπορεί να αδιαφορεί και για τη μεταηθική, που αφορά όχι μόνον στη λογική και σημασιολογική διερεύνηση του ηθικού λόγου, αλλά προσφάτως χρησιμοποιείται για να δηλώσει και κάθε γνωσιολογική και οντολογική προσέγγιση της ηθικής. Διότι χωρίς τη μεταηθική είναι δύσκολη η υπεράσπιση της αντικειμενικότητας και της αλήθειας των ηθικών κρίσεων που διατυπώνουμε στο πλαίσιο της κανονιστικής ηθικής.

Έπειτα από αυτές τις αναγκαίες γενικές τοποθετήσεις μου για τη φύση των ηθικών κρίσεων, επικεντρώνω πλέον την ανάλυσή μου σε κάποιες σημαντικές παραμέτρους της σχέσης της πολιτικής με την ηθική.

Ασφαλώς, η πολιτική δεν ασκείται σε ηθικό κενό. Οι πολιτικοί οφείλουν πρωτίστως να σέβονται το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους, δεν αρκεί όμως μόνον η τυπική τους συμμόρφωση προς το νομικό μας καθεστώς. Πολλές από τις πράξεις τους και τις συμπεριφορές τους δεν τις κρίνουμε μόνον πολιτικά, αλλά και ηθικά. Έτσι, κρίνουμε ηθικά - και όχι μόνον πολιτικά - έναν πολιτικό που θεωρούμε διεφθαρμένο. Επίσης, αποτελεί όχι μόνον παραδεκτή αλλά και αναγκαία «ηθικοποίηση της πολιτικής» η θέσπιση, για παράδειγμα, νόμων για την αποτελεσματικότερη προστασία των κοινωνικά και οικονομικά αδυνάτων, των γυναικών, των παιδιών, των μεταναστών, κλπ.

Συχνά, επίσης, λένε ορισμένοι ότι η ηθική είναι υποκειμενική, ενώ συγχρόνως αναφέρονται σε συγκεκριμένες ενέργειες και γεγονότα, για να αποδείξουν ότι αυτά παραβιάζουν την ηθική στις διεθνείς σχέσεις. Δεν συνειδητοποιούν πριν απ' όλα την έλλειψη εσωτερικής συνέπειας στην επιχειρηματολογία τους. Μια έλλειψη συνέπειας που προκύπτει από το γεγονός ότι ο πρώτος τους ισχυρισμός ανήκει στη μεταθική τους τοποθέτηση, ενώ ο δεύτερος προϋποθέτει μια συγκεκριμένη κανονιστική αντίληψη της ηθικής στις διεθνείς σχέσεις, η οποία αντιβαίνει στην πρώτη.

Επομένως, βεβαίως και υπάρχει ηθική στις διεθνείς σχέσεις, δηλαδή αξίες και αρχές που τις διέπουν, ανεξάρτητα από το εάν κάποιοι συμφωνούν με αυτές και κάποιοι όχι. Το κρίσιμο θέμα είναι ότι από την οργάνωση της διεθνούς κοινότητας απο-

σιάζει το στοιχείο της εκτελεστότητας, ενώ η έννοια της ηθικής και το περιεχόμενο του εφαρμοστέου δικαίου διαμορφώνονται κυρίως μέσα από το πρίσμα των συμφερόντων των ισχυρών. Η συνεπής εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και η ενίσχυση της ουσιαστικής λειτουργίας των Διεθνών Οργανισμών, ιδίως των Ηνωμένων Εθνών, θα ενισχύσουν τις ηθικές βάσεις της διεθνούς κοινωνίας. Άλλωστε, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι εκείνα τα κράτη που στο παρελθόν αφήφησαν τις επιταγές της ηθικής και ενστερνίστηκαν την *Machtspolitik* στη διεθνή τους συμπεριφορά, γνώρισαν αργά ή γρήγορα τη συντριβή, όσο ισχυρά κι αν ήταν. Και αυτό γιατί η ηθική διάσταση εμπεριέχει πολιτική δυναμική, όπως ιστορικά έχει φανεί σε επαναστατικές περιόδους.

Η σχέση όμως της πολιτικής με την ηθική στο χώρο των διεθνών σχέσεων γνωρίζει και μια νέα παράμετρο, τα τελευταία χρόνια. Όλο και περισσότεροι στοχαστές, αλλά και πολιτικοί και οικονομικοί παράγοντες, συνειδητοποιούν ότι η έννοια της αναδιανεμητικής δικαιοσύνης πρέπει να λάβει τη μορφή συγκεκριμένων πολιτικών προς όφελος των ασθενέστερων χωρών, σ' έναν κόσμο όπου εμφανίζονται όλο και ισχυρότερες μορφές εξάρτησης και αλληλουχίας.

Ωστόσο, οι ηθικές προκλήσεις για την παγκόσμια πολιτική δεν σταματούν εδώ. Ο κίνδυνος ολοκληρωτικής καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος είναι καταφανής, και η ανάγκη λήψης επειγόντων-και οδυνηρών για τους ισχυρούς-μέτρων είναι

δεδομένη, και μάλιστα πιεστική. Εδώ υπεισέρχεται η έννοια της διαγενεακής δικαιοσύνης, δηλαδή της υποχρέωσής μας να νοιαζόμαστε για το τι περιβάλλον θέλουμε να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές και να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να αναστρέψουμε τη σημερινή πορεία συνεχούς επιδείνωσης της κατάστασης.

Το ζήτημα της ασφάλειας και της ταυτόχρονης προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μια επίσης μεγάλη πρόκληση για τις σημερινές κοινωνίες και τις ηγεσίες τους: μας θέτει ενώπιον τεράστιων πολιτικών, νομικών και ηθικών ευθυνών. Καλό είναι όμως να θυμόμαστε πως η Ιστορία έχει αποδείξει ότι έσφαλαν όσοι πίστεψαν πως με βασανισμούς ή εξευτελισμούς ανθρώπων επιτυγχάνεται η ασφάλεια.

Ένα άλλο μεγάλο ζήτημα των σημερινών καιρών είναι οι προκλήσεις που θέτουν στην Επιστήμη, το Δίκαιο και τη Βιοηθική, τον κλάδο αυτόν της Εφαρμοσμένης Ηθικής, η Γενετική και η Βιοτεχνολογία. Για να αντιμετωπιστούν, απαιτείται ουσιαστική συνεργασία της Πολιτείας με τους επιστήμονες και άνοιγμα προς την κοινωνία, ώστε τα ηθικά διλήμματα που γεννά η ανάπτυξη της Γενετικής και της Βιοτεχνολογίας να καταστούν αντικείμενο ευρείας δημόσιας συζήτησης, πριν από οποιαδήποτε νομοθετική ρύθμισή τους.

Κυρίες και Κύριοι,

Το ζήτημα της σχέσης της πολιτικής με την ηθική είναι ευρύτατο, και έχει ένα πλήθος από πτυχές. Ήθελα να σας παρουσιάσω ορισμένες μόνον σκέψεις και προβληματισμούς μου, και να εκφράσω την ελπίδα ότι οι κοινωνίες και οι διανοητές όλου του κόσμου θα συνεχίσουν έναν γόνιμο, ερευνητικό διάλογο, που θα τροφοδοτήσει τη σκέψη κάθε πολίτη.

Κλείνω την ομιλία μου τονίζοντας ότι, καθώς παραμένω βαθιά ουμανιστής, έχω εμπιστοσύνη στη ικανότητα του ανθρώπου να βρίσκει τελικά πάντοτε τον σωστό βηματισμό για τη συνέχιση της πορείας του, και γι’ αυτό πιστεύω ότι θα αντεπεξέλθει και τούτη τη φορά με επιτυχία στις μεγάλες ηθικές και πολιτικές προκλήσεις της εποχής μας. Θα αντεπεξέλθει όμως μόνον εφόσον όλοι αντιληφθούμε ότι η βάση της πολιτικής πρακτικής τόσο σε εθνικό, όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο, δεν μπορεί να είναι άλλη από την κοινωνική δικαιοσύνη και την προστασία των αδυνάτων.

Ενθυμήματα

Αργυρό αντίγραφο της Φηγούς,
το οποίο διανεμήθη στους παρευρισκομένους
ως ενθύμημα
από την Τελετή Αναγόρευσης.

Ενθύμημα
από την αναγόρευση
της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας
Κυρίου Καρόλου Παπούλια
σε Επίτιμο Διδάκτορα
του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Ιωάννινα, 12 Νοεμβρίου 2007

ΦΗΓΟΣ, η δωδωναία δρυς, ιερό σύμβολο της Ηπείρου
το οποίο απεικονίζεται
στο αναμνηστικό μετάλλιο του
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υπογράφει το Βιβλίο Επιτίμων Διδασκόντων.

Περιένδυση του τιμωμένου με την τήβεννο του Πανεπιστημίου από τον Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής, Καθηγητή κ. Μιχαήλ Κορδώση.

Το επιτηβέννιο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Επίδοση αντίγραφου αρχαίου νομίσματος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Περιγραφή

Αντίγραφο χάλκινου νομίσματος το οποίο δώρισε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων, ο επιφανής γερμανός ιστορικός Peter Robert Franke.

Πρόκειται για νόμισμα που εξέδωσε η Συμμαχία των Ηπειρωτών, περίπου το 300 π.Χ.

Στην εμπρόσθια όψη, ο αετός του Δωδωναίου Διός στέκεται περήφανα με αναδιπλωμένα τα φτερά επάνω σε βράχο. Αριστερά και δεξιά η επιγραφή ΑΠΕΙ-ΡΩΤΑΝ.

Στην οπίσθια όψη θάλλει η φηγός, το ιερό δέντρο του Διός. Στην κορυφή της, και αριστερά και δεξιά στο έδαφος, αποδίδονται, οι πελειάδες περισσότερες, εύγλωττη υπόμνηση του ιδρυτικού μύθου της Δωδώνης.

Αρ. Μουσείου Ιωαννίνων 403

Σημείωση:

Οι δύο όψεις του νομίσματος παραπέμπουν στα σύμβολα που αποτυπώνονται στο μετάλλιο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Επίδοση δώρων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
από τις φοιτητικές πολιτιστικές ομάδες του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Επίδοση δώρων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας
από τις φοιτητικές πολιτιστικές ομάδες του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Άποψη της Αίθουσας Τελετών «Γεώργιος Μυλωνάς».

Επιμέλεια τεύχους: Βάσω Κατσαδήμα
Ντέμη Σιαμοπούλου
Κλειώ Φατούρου

Επιμέλεια φωτογραφιών: Γιάννης Σταμάτης

Σχεδιασμός - Επιμέλεια έκδοσης: Παντελής Γρ. Κωστούλας

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Διεύθυνση Διεθνών & Δημοσίων Σχέσεων

T.Θ. 1186, 451 10 Ιωάννινα

Τηλ.: 26510 97105-7, 97443, 97264 - Fax: 26510 97024

e-mail: cfatouru@cc.uoi.gr, <http://piro.uoi.gr>